

Arbejdstilsynet undersøger dødsulykker nøje både for at klarlægge årsagerne til ulykken og for at vurdere, om der er sket en overtrædelse af arbejdsmiljøloven, og om der i den forbindelse er grundlag for at placere et ansvar for lovovertrædelsen.

Tidligere har Arbejdstilsynet gennemført de såkaldte sorte plet-aktioner på områder, hvor der var særlig stor risiko for alvorlige arbejdsulykker. I år er Arbejdstilsynet i gang med særlige aktiviteter i autobranschen, i landbruget og i forbindelse med børns og unges arbejdsforhold. I 1998 er der planlagt en særlig indsats rettet mod transportbranchen.

Ud over de nævnte brancherettede indsatsområder gennemføres en tværgående indsats over for leverandører af arbejdsmaskiner og redskaber samt i forhold til professionelle rådgivere og entreprenører inden for byggeindustrien.

Indsatsen mod dødsulykker hænger i høj grad også sammen med virksomhedernes egen indsats. I den forbindelse spiller arbejdspladsvurderinger en væsentlig rolle. Arbejdspladsvurderinger skal afspejle virksomhedens væsentlige arbejdsmiljøproblemer, og som det fremgår af det debatoplæg, jeg i øjeblikket forhandler med Folketingets partier, har vi netop prioriteret en skriftlig arbejdspladsvurdering i ønsket om et systemiseret arbejdsmiljøarbejde på den enkelte virksomhed meget stærkt.

Dødsulykker, som skyldes overtrædelse af arbejdsmiljøloven, bør straffes hårdt. Det gælder især de dødsulykker, hvor virksomheden har haft en økonomisk gevinst ved ikke at overholde reglerne.

I 1995 skete der som nævnt 84 dødsulykker på danske arbejdspladser. I 45 af sagerne konstaterede Arbejdstilsynet, at arbejdsmiljøloven var overtrådt. I 26 af sagerne indstillede Arbejdstilsynet til anklagemyndigheden, at man burde rejse retlig tiltale. I 19 af de 45 sager undlod Arbejdstilsynet at anbefale retlig tiltale enten på grund af utilstrækkelige beviser, eller fordi den omkomne var nær pårørende af arbejdsgiveren. 22 af de 84 dødsulykker var trafikulykker, hvor det alene er politiet, der tager stilling til, om der skal rejses tiltale. 17 ud af de 84 sager måtte henlægges, fordi det i hovedparten ikke var muligt at gøre gældende, at der var sket en overtrædelse af arbejdsmiljøloven. Og i en mindre del af de 17 sager kunne overtrædelsen ikke påtales, fordi den ansvarlige selv blev dræbt ved ulykken.

Årsagen til, at en del sager ikke følges op med sanktioner, er bl.a. også, at sagerne kan være forældede. Jeg lægger faktisk meget stor vægt på at få reduceret dette problem, som mange gange betyder, at det ikke er muligt at retsforfølge producenter, leverandører og andre, der frembringer eller videresælger produkter, som senere viser sig at være farlige.

Når grove overtrædelser af arbejdsmiljøloven resulterer i dødsfald, er anklagemyndigheden og domstolene blevet mere tilbøjelige til at give hårdere straffe end ellers ved overtrædelse af arbejdsmiljøloven. Men det er i øvrigt også et tema, der skal strammes op, og strafferammerne er vi jo også i gang med at drøfte og forhandle med Folketingets partier.

Der er også et spørgsmål i forespørgslen, der knytter sig til de arbejdsbetingede lidelser, nemlig om antallet og årsagerne til dem, og dér kan jeg sige, at de eksisterende opgørelser desværre ikke er særlig præcise redskaber til at angive nøjagtige tal for omfanget af dødsfaldene.

Der er tale om opgørelser hentet fra Arbejdsskadestyrelsens registrering af anmeldte og anerkendte dødsfald som følge af arbejdsbetingede lidelser. Disse tal viser, at knap 2.500 af de personer, der i perioden fra 1992-96 har anmeldt en erhvervssygdom, senere er døde. En væsentlig del af dødsfaldene skyldes dog ikke den anmeldte erhvervssygdom; det gælder f.eks. en del af de anmeldte hudsygdomme, høreskader og sygdomme i bevægeapparatet.

Arbejdsskadestyrelsen udarbejder også tal for anerkendte dødsfald i forbindelse med erhvervssygdomme, og ifølge disse tal anerkender Arbejdsskadestyrelsen hvert år, at ca. 100 af de anmeldte dødsfald skyldes erhvervssygdomme.

Den store forskel på antallet af anmeldte og anerkendte dødsulykker skyldes bl.a., at anerkendelse forudsætter, at sygdommen dokumenterbart kan placeres hos en velkendt skadevolder som f.eks. asbest eller kemiske stoffer.

De lidelser, som vejer tungest i statistikken over dødsfald, er kræft, luftvejslidelser og hjerte-kar-sygdomme, og dem vil jeg godt knytte nogle bemærkninger til.

Ved kræfttilfælde skal man huske på, at tallene for anmeldte og anerkendte tilfælde afspejler en arbejdsmiljøpåvirkning, som i mange tilfælde ligger 10-20-30 år tilbage i tiden. Antallet af anerkendte dødsfald på grund af arbejdsbetingede kræfttilfælde har i perioden 1992-96 ligget omkring 60 dødsfald pr. år. Arbejdstilsynet vur-